

Raadsvoorstel

Opsteller

Reintjes, Vincent

Vergadering van

16 juni 2025

Kenmerk

Z/25/081079 / D/25/177179

Portefeuillehouder

Roy Luca

Portefeuille

Openbare Ruimte/IBOR

Onderwerp

Raadsvoorstel scenario B/3 herijking openbare ruimte

Samenvatting

De aanleiding van de herijking Openbare Ruimte is om een set van spelregels tussen de gemeenteraad en het college af te spreken, waarmee de gemeente Woerden kan zorgdragen voor een voorspelbare en betaalbare openbare ruimte. Daarbij zijn de volgende doelen gesteld:

- Keuzes transparanter
- Openbare Ruimte betaalbaarder
- Risico's beter in beeld en beheerst
- De organisatie op orde

Met dit raadsvoorstel wordt een scenario ter besluitvorming voorgelegd welke het resultaat is van een intensief herijkingstraject dat wij samen met u aan het doorlopen zijn. Dit is een belangrijke stap in het proces van de herijking omdat u hiermee voor de komende jaren de beheer kwaliteit, de mate van belangrijkheid (kriticiteit) van objecten in de openbare ruimte en de bijbehorende financiële middelen vaststelt.

Het scenario in dit voorstel omvat een gebalanceerd beheer dat rekening houdt met:

1.

1. de financiële mogelijkheden op korte- en middellange termijn (0 tot 5 jaar) van de gemeente;
2. de slagkracht van de organisatie om het gekozen scenario te realiseren;
3. de ontwikkelkracht van de organisatie om te werken met de 'nieuwe' methodiek.

Na het vaststellen van het scenario worden de spelregels die daarbij horen geborgd in het Strategisch Asset Management Plan (SAMP). Het SAMP zal dit jaar ook ter besluitvorming aan u worden aangeboden.

Gevraagd besluit

1. Vast te stellen het beheerscenario B/3, 'sober en doelmatig', met daarbij de volgende set spelregels:

- a. de kwaliteit voor het in stand houden van de openbare ruimte wordt gehanteerd op **niveau B/3** 'sober en doelmatig';
- b. er wordt **geen onderscheid** gemaakt in de weging van de **Woerdense Waarden** (alle waarden zijn ingesteld op 1);
- c. de IBOR exploitatiebegroting groeit van 2025 tot 2029 in vier stappen naar een **netto te besteden exploitatiebudget** van € 9.400.000,- p.j.;
- d. er wordt **geen extra investeringsruimte** beschikbaar gesteld voor het inlopen van de achterstand behorende bij niveau B/3;

- e. voor de ‘**matig kritische**’ objecten worden in de begroting **geen** structurele middelen opgenomen;
- f. elke noodzakelijke uitgave met een kostprijs groter dan € 250.000,- aan een ‘**matig kritisch**’ object wordt via de P&C gemeld; in
- g. elke omvorming of afstoting van ‘**niet kritisch**’ en ‘**licht kritisch**’ objecten wordt via de P&C gemeld;

Inleiding

In het kader van het project ‘Herijking Openbare Ruimte’ heeft u op 23 januari 2025 de methodiek Herijking Openbare Ruimte vastgesteld (Z/24/076462 / D/24/164995 geamendeerd). Vervolgens zijn op basis van de ‘nieuwe’ methodiek Herijking een aantal scenario’s uitgewerkt. Op 13 maart jl. heeft u een locatie bezoek gehad waar de werking, de effecten van de methodiek en effecten van verschillende scenario’s in de praktijk zijn toegelicht. Daarna is tijdens een technische sessie een toelichting op de scenario’s gegeven.

De huidige begroting is niet toereikend om alle objecten in de openbare ruimte op het minimale beheerniveau C/4 (wettelijk minimum) te onderhouden. In de begroting valt IBOR onder programma 2. Programma 2 had in 2024 (uitgangspunt herijking) als totale hoogte ruim € 34.000.000,-. Hiervan is € 17.300.000,- exploitatie bestemd voor het beheer van de openbare ruimte. Van deze € 17.300.000,- was € 7.400.000,- netto te besteden aan het beheer. De overige € 9.900.000,- wordt uitgegeven aan ‘vaste lasten’ zoals rente, afschrijvingen, verzekeringen, overhead, enz.

Voor investeringen is in de herijking uitgegaan van de gemiddelde investeringsruimte over meerdere jaren voor IBOR. Hierbij is gekeken naar de structurele investeringsruimte en incidentele investeringsruimte over de jaren. Dit gemiddelde komt uit op € 9.800.000,- p.j.

Voor het beheer van de openbare ruimte gelden in de huidige situatie dan de volgende netto uit te geven structurele bedragen, exploitatie € 7.400.000,- p.j. en investeringen € 9.800.000 p.j. Deze netto bedragen zijn aangehouden als uitgangspunten voor de financiële gevolgen van scenario keuzes. Voor een toelichting op de verschillen tussen de getallen in de begroting en de herijking verwijzen we naar de beantwoording van de technische vragen n.a.v. de themasessie scenario's van 13 april jl. en het boekje ‘beheer openbare ruimte in perspectief’ (D/25/177402).

Zoals in bovenstaand kader staat beschreven is de netto bestedingsruimte kleiner dan nodig is om het areaal in zijn geheel in stand te kunnen houden op het geamibieerde beheerniveau B/3. Met de door de gemeenteraad vastgestelde methodiek is de ambtelijke organisatie in staat keuzes te maken. Het gewenste scenario leggen wij in dit raadsvoorstel aan u voor. Dit scenario gaat uit van:

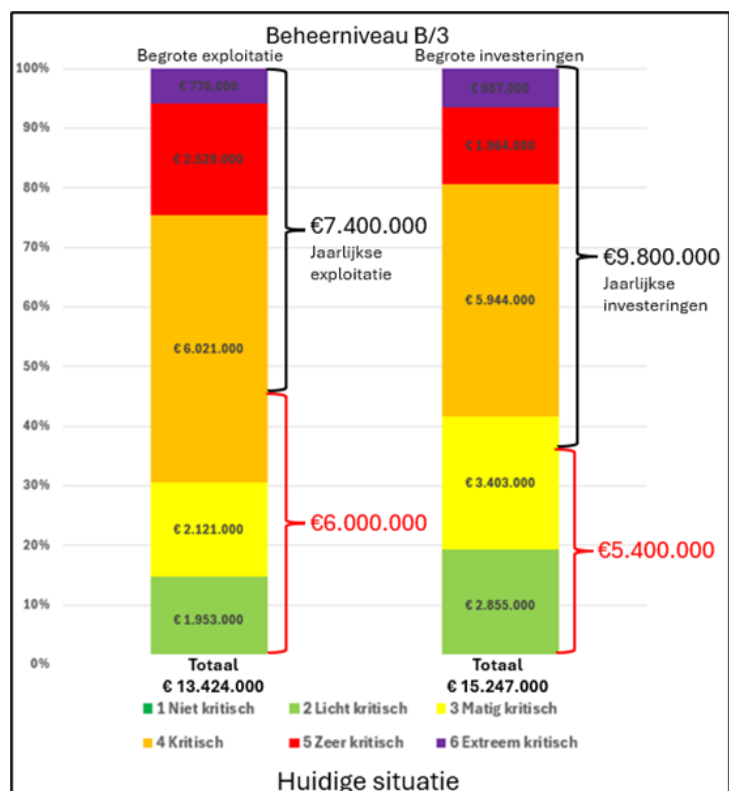
- 1.
1. beheerniveau B/3, ook wel ‘sober en doelmatig’;
2. een gelijke weging van de Woerdense Waarden (afb.1);

		1x	1x	1x	1x	1x	1x	1x	1x
		Veilig	Verantwoord investeren	Toegankelijk en bereikbaar	Hoogwaardige voorzieningen	Cultuur-historisch	Toekomst-bestendig	Duurzaam	Biodivers
1	Zeer klein	Geen effect op kosten	Geen toename in CO2-emissie	Geen toename in CO2-emissie	Geen toename in CO2-emissie	Geen toename in CO2-emissie	Geen toename in CO2-emissie	Geen toename in CO2-emissie	Geen toename in CO2-emissie
2	Klein	Geen toename in CO2-emissie	Geen toename in CO2-emissie	Geen toename in CO2-emissie	Geen toename in CO2-emissie	Geen toename in CO2-emissie	Geen toename in CO2-emissie	Geen toename in CO2-emissie	Geen toename in CO2-emissie

Afbeelding 1 gelijke weging van Woerdense Waarden

Zoals eerder al is aangegeven voorzien de **netto te besteden middelen** uit de huidige IBOR-begroting niet in het onderhoud van het gehele areaal in de openbare ruimte. Met de methodiek is inzichtelijk gemaakt hoeveel en welk deel van de openbare ruimte daarom minder aandacht zal krijgen op basis van de criticiteit van objecten (zie afb.3). Met de huidige begroting geldt voor het scenario B/3 dat 45% van het areaal (circa € 6 mln.) minder regulier onderhoud (exploitatie) krijgt. Voor 36% van het areaal (circa € 5,4 mln.) geldt dat het op termijn niet vervangen (investering) kan worden en bij functieverlies omgevormd of afgestoten zal moeten worden. Een ander gevolg van het tekort aan financiële middelen is dat de **achterstand blijft groeien**, maar door de stapsgewijze groei van het exploitatiebudget wel iets minder snel dan wanneer dit niet zou groeien. Het veranderen van de weging van de waarden uit afb.1 heeft alleen effect op de mate van belangrijkheid van objecten in de openbare ruimte onderling. Het betekent niet dat er meer of minder financiële

middelen nodig zijn, dat blijft gelijk omdat het areaal niet verandert. Het bepaald daarmee alleen wáár de beschikbare middelen op ingezet moeten worden (zie afb. 3).

Afbeelding 3: Huidige IBOR-begroting afgezet tegen de benodigde exploitatie- en investeringskosten van het totale areaal, gerangschikt naar mate van belangrijkheid. Dit overzicht is exclusief de vaste lasten van € 9.900.000,- zoals in het kader in de inleiding staat beschreven.

In de meest ideale situatie zouden zowel de exploitatie- als de investeringsmiddelen direct groeien naar respectievelijk ruim 13 & 15 mln. (totalen afb. 3.). De huidige situatie laat dit nu en op de middellange termijn niet toe. Daarom is het voorstel om met een ingroeimodel de exploitatie gefaseerd te laten groeien de komende jaren. Hiermee bereiken we dat vanaf 2029 de kritische, zeer kritische en extreem kritische (zie kleuren afb. 3.) objecten sober en doelmatig onderhouden kunnen worden. Dit past ook bij de slag- en organisatiekracht van de organisatie en maakt het mogelijk om te groeien in het werken met de nieuwe methodiek.

Voor de objecten die niet-, licht- en matig kritisch worden gevonden geldt dat daar 'de pijn komt te liggen' in de vorm van minder onderhoud en omvorming of afstoting bij einde levensduur (niet meer veilig te gebruiken zonder eerst groot onderhoud te plegen) door het ontbreken van voldoende financiële middelen om alle objecten te kunnen beheren.

Het financiële ingroeimodel dat hierbij hoort is hieronder weergegeven. Dit voorstel is financieel opgenomen in het raadsvoorstel kadernota 2026-2029.

Ingroeimodel ambitieniveau B/3

Jaar	EXPLOITATIE	INVESTERING	ACHTERSTAND	OMVORMEN *
2025	7,4 miljoen	9,8 miljoen	Knijp & piepsysteem (melding via P&C)	-
2026	8,2 miljoen	9,8 miljoen	Knijp & piepsysteem (melding via P&C)	Vanuit investering (melding via P&C)
2027	8,6 miljoen	9,8 miljoen	Knijp & piepsysteem (melding via P&C)	Vanuit investering (melding via P&C)
2028	8,9 miljoen	9,8 miljoen	Knijp & piepsysteem (melding via P&C)	Vanuit investering (melding via P&C)
2029	9,4 miljoen	9,8 miljoen	Knijp & piepsysteem (melding via P&C)	Vanuit investering (melding via P&C)
2030	9,4 miljoen	9,8 miljoen	Knijp & piepsysteem (melding via P&C)	Vanuit investering (melding via P&C)

*Afstoten vanuit de exploitatie

Afbeelding 4: ingroeimodel exploitatie begroting t/m 2029, onderdeel van voorstel kadernota 2026-2029

Participatieproces

n.v.t.

Wat willen we bereiken

Het gecontroleerd laten afnemen van de huidige beheerachterstanden op basis van criticiteit door middel van:

1. Het kwaliteitsniveau van het beheer op beheerniveau B/3 'sober en doelmatig' vanaf 2029 uit te kunnen voeren op alle kritische- tot extreem kritische objecten in de openbare ruimte (afb. 3.);

Wat gaan we daarvoor doen

Werken met de methodiek van criticiteit en het areaal op beheerniveau B/3. Dit houdt in dat alle objecten die op basis van de methodiek kritisch tot en met extreem kritisch worden onderhouden op beheerniveau B/3. Daarnaast worden er aan de hand van de methodiek bewuste keuzes gemaakt m.b.t. het vervangen, omvormen of afstoten van matig kritische tot en met niet kritische objecten.

Argumenten

De huidige begroting is niet afdoende om alle objecten in de openbare ruimte op het minimale niveau C/4 (wettelijk minimum) te onderhouden. Uit de scenario berekeningen blijkt beheerniveau B/3 'sober en doelmatig' het meest optimale scenario te zijn, waarbij rekening wordt gehouden met:

1.
 1. de financiële mogelijkheden op korte- en middellange termijn (0 tot 5 jaar) van de gemeente;
 2. de slagkracht van de organisatie om het gekozen scenario te realiseren;
 3. de ontwikkelkracht van de organisatie om te werken met de 'nieuwe' methodiek.

Kanttelingen, risico's en alternatieven

1. De scenario's zijn gemaakt met de beschikbare areaal kwaliteitsgegevens. Niet alle kwaliteitsgegevens zijn up-to-date. Naarmate wij langer met de methodiek werken zullen de ontbrekende gegevens worden aangevuld en bijgewerkt. De nieuwe inzichten kunnen gevolgen hebben voor de uitvoerbaarheid en haalbaarheid van het scenario.
2. Er wordt **geen onderscheid** gemaakt in de weging van de **Woerdense Waarden** (alle waarden zijn ingesteld op 1);
3. Er is nog geen proces voor het wijzigen van de weging van de Woerdense waarden ingericht. Het uitwerken en borgen van dit wijzigingsproces is onderdeel van het vervolg van het programma Herijking openbare ruimte. Dit moet uiterlijk voor het einde van dit jaar gereed zijn;
4. De IBOR exploitatie begroting groeit in vier jaar volgens het ingroeimodel (afb. 4, inleiding) naar 9,4 mln./p.j. vanaf 2029. Het ingroeimodel is onderdeel van voorstel kadernota 2026 - 2029;
5. Als bij de kadernota wordt besloten om af te wijken van het ingroeimodel dan kan het scenario B/3 uit dit voorstel niet worden gerealiseerd. Het gevolg is een andere scenariokeuze met een ander resultaat van het toepassen van de methodiek.
6. De investeringsruimte blijft gelijk (9,8 mln./p.j.) dat betekent dat de achterstand de komende jaren blijft groeien, maar wel minder snel.
7. In de overweging is gekozen om 3,5 mln. investering voor het inlopen van de achterstand geen onderdeel van het voorstel te laten zijn, waarmee de beheerachterstand voor scenario C/3 (wettelijk minimum) niet kan worden ingelopen.

Financiële gevolgen van het voorgestelde besluit

In dit voorstel wordt niet het besluit genomen om de begroting te wijzigen. Het financiële voorstel (zie ingroeimodel) behorende bij dit scenario en raadsvoorstel is onderdeel van de kadernota 2026 - 2029 onder programma 2. Zo zijn de financiële gevolgen van het kiezen voor scenario B/3 integraal af te wegen met de overige financiële opgaven van de gemeente.

Communicatie

Over het communiceren met inwoners, belangenorganisaties en partners over de scenariokeuze en de eventuele gevolgen voor het beheer in de openbare ruimte kan in deze fase nog geen uitspraak gedaan worden. In de fase waarin de instandhoudingsplannen worden uitgewerkt is het nodig en belangrijk om te communiceren met onze inwoners en bedrijven over de effecten het gekozen scenario. Daarvoor zal tijdig een communicatieplan worden uitgewerkt.

Vervolgproces

Na vaststelling van het scenario met bijbehorende spelregels en na besluit kadernota 2026 - 2029 zullen de volgende vervolgstappen worden genomen.

- Spelregels verwerken in het SAMP (strategisch asset management plan);
- SAMP via raadsvoorstel aanleveren ter besluitvorming.

Na vaststelling van het SAMP, wordt het programma herijking vervolgt met de stap instandhoudingsplannen (beheerplannen). In de instandhoudingsplannen worden het beheerniveau, de uitvoeringstrategie en de benodigde middelen specifiek uitgewerkt zodat de uitvoering hiermee aan de slag kan.

Bevoegdheid raad

De bevoegdheid van de raad komt voort uit de volgende wet en of regelgeving; Gemeentewet artikel 108 in samenhang met artikel 147.

Bijlagen

1. D/25/177402: boekje beheer openbare ruimte in perspectief
2. D/25/177406: raadsbesluit vaststelling scenario B/3 herijking openbare ruimte